

Zpráva o České republice 2019

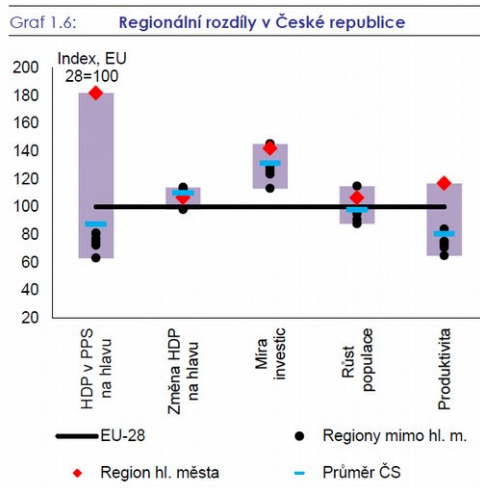
Každoroční zhodnocení ekonomické a sociální situace jednotlivých členských států EU Evropskou komisí.

(Oficiální podtitul: Posouzení pokroku ve strukturálních reformách a v předcházení a nápravě makroekonomické nerovnováhy a výsledky hloubkových přezkumů strukturálních reforem podle nařízení)

V tabulce výňatky ze Zprávy o ČR 2019 ve vztahu ke strukturálně postiženým regionům a regionálním disparitám

Regionální rozdíly

Vykazovaná konvergence a celková sociální situace zastírají prohlubující se rozdíly mezi regiony. HDP na osobu se pohybuje od 63 % průměru EU na severozápadě země až po 182 % v Praze. V regionu Severozápad došlo od roku 2010 v absolutním vyjádření dokonce k poklesu HDP na obyvatele. A zatímco například v Moravskoslezském kraji počet obyvatel klesá, demografický vývoj v Praze a Středočeském kraji je pozitivní

Zdroj: Eurostat, Evropská komise

Příležitosti a výzvy se koncentrují v určitých oblastech.

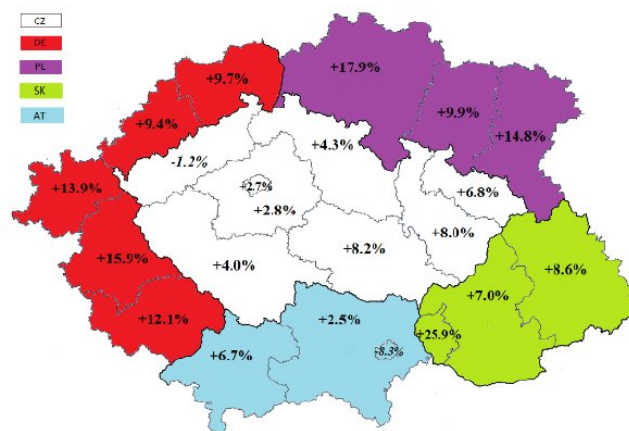
Venkovské oblasti jsou obecně chudší, mají nižší produktivitu, větší nerovnost mezi ženami a muži, rostoucí míru bezdomovectví, vysoké zadlužení, vyšší míru předčasných odchodů, ze vzdělávání, malou inovační kapacitu a akutní demografické problémy (graf 1.6). V těchto krajích se rovněž objevuje rostoucí počet sociálně vyloučených lokalit a exekucí, a přitom se potýkají s nedostatkem cenově dostupného sociálního bydlení. **Rozdíl mezi Prahou a Brnem a méně rozvinutými regiony se dále prohloubil, zejména v porovnání s regionem Severozápad.**

Podíl lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (AROE) je nízký, **avšak rozdíly mezi skupinami obyvatelstva a regiony se zvýšily. Regionální rozdíly jsou vysoké, přičemž nejvyšší hodnoty jsou zaznamenány v Moravskoslezsku a v regionu Severozápad.** V těchto regionech vykazují zhoršující se trend i další ukazatele, jako např. výsledky vzdělávání, počet sociálně vyloučených lokalit a osob v nich žijících a přístup ke zdravotní péči.

Regiony ČR vykazovaly v posledním desetiletí nerovnoměrnou hospodářskou výkonnost. Určitá regionální konvergence je patrná – moravské regiony, které začínaly na nižších úrovních, totiž zaznamenávaly vyšší tempo růstu než rozvinutější regiony v Čechách (graf 3.4.7). **Tento konvergenční vzorec však neplatil pro Severozápad, jehož ekonomická výkonnost je od roku 2005 ustálená.** Také lze

konstatovat, že regiony Čech rostou pomaleji než některé sousední regiony německé a rakouské

Graf 3.4.7: Změna HDP na obyvatele v letech 2007–2016 v českých a sousedních regionech NUTS 2 ve srovnání se změnou průměru EU

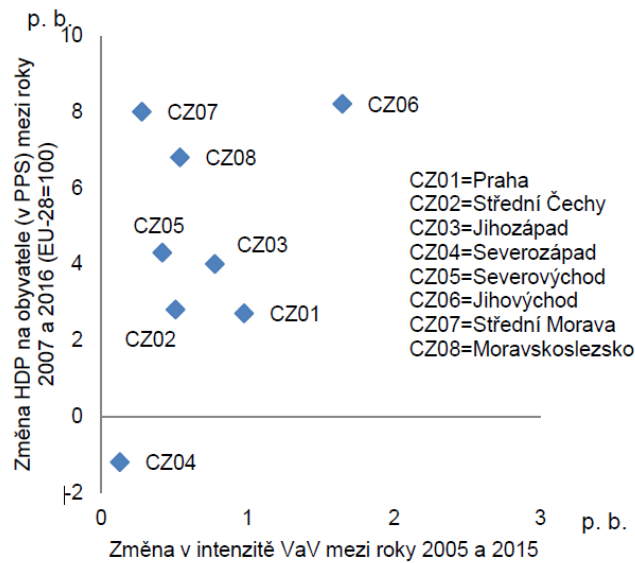
Zdroj: Regionální ročenka Eurostatu 2018

Poznámka: Změna HDP na obyvatele podle regionů NUTS 2 v období 2007–2016 (rozdíl v procentních bodech mezi rokem 2016 a rokem 2007, na základě údajů v PPS) ve vztahu k průměru EU-28, EU-28 = 0)

Propast mezi Prahou a Brnem na jedné straně a méně rozvinutými regiony na straně druhé se dále prohloubila, příčemž nejnápadnější je ve srovnání s regionem Severozápad. Rozdíl se projevuje zejména v sociálním vyloučení, kvalitě vzdělávání, veřejné správě a ve výzkumu a vývoji. Aby se tato propast neprohlubovala ještě dále, musí se investiční priority v méně rozvinutých regionech zaměřit na strukturální transformaci. Kromě investic do infrastruktury je tedy zapotřebí řešit otázky spojené se sociálním vyloučením (je třeba přijmout opatření k omezení osobních bankrotů a počtu lidí v nouzi) a zlepšit úroveň vzdělávání, veřejné správy a podnikatelských schopností. Všemi těmito kroky lze zabránit hlubokým a nevratným společenským změnám, které by mohly vyostřit sociální napětí a dále rozevřít nůžky mezi regiony

Ke snížení rozdílů v „méně rozvinutých regionech“ je nutná výrazná podpora. HDP na obyvatele ve vztahu k průměru EU se v těchto regionech pohybuje mezi 63 % na Severozápadě a 75 % v Moravskoslezsku. Méně rozvinuté regiony mají výrazně nižší inovační intenzitu a vykazují také velké rozdíly v produktivitě. Některé z nich (např. Moravskoslezsko) vykazují výrazné negativní migrační saldo a vyšší míru nezaměstnanosti. Okresy s nejhoršími výsledky jsou soustředěny na Severozápadě (v Ústeckém a Karlovarském kraji), kde je v některých místech zhruba 15 až 20 % obyvatelstva ohroženo sociálním vyloučením. Také výdaje na výzkum a vývoj jsou v tomto regionu přibližně třikrát nižší než v regionu, jenž je v tomto ohledu druhý nejslabší

Graf 3.4.8: Změna HDP na obyvatele ve srovnání se změnou v intenzitě výzkumu a vývoje v českých regionech NUTS 2

Zdroj: Evropská komise

Některé méně rozvinuté regiony procházejí procesem hospodářské restrukturalizace. Tři kraje (Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský) jsou vzhledem ke svému historickému zaměření na stará průmyslová odvětví podporovány zvláštním usnesením vlády, tzv. Strategickým rámcem hospodářské restrukturalizace (RESTART). Situace se sice zlepšuje, ale **v několika okresech (např. v Bruntále nebo Jeseníku) je stále velmi špatné propojení, což umocňuje jejich izolovanost.** Tyto regiony **vykazují rovněž vyšší podíl osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, záporné migrační saldo, nízké zaměření na inovace, nižší dostupnost služeb veřejné dopravy a enviromentální problémy (např. s kvalitou ovzduší).** Kvůli špatným výsledkům vzdělávání je zde také **vyšší procento dlouhodobě nezaměstnaných a na trhu práce je nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi.** Rozvoj zmiňovaných oblastí si proto nutně žádá krátkodobá a střednědobá transformační opatření

Roste počet sociálně vyloučených lokalit. Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, včetně Romů. **Počet sociálně vyloučených lokalit se v období 2006–2014 téměř zdvojnásobil, avšak v Moravskoslezském a Karlovarském kraji vzrostl více než třikrát.** Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví mezi nízkopříjmovými domácnostmi roste, **související politiky však nejsou prováděny.** **Stávající právní předpisy neřeší uspokojivě nedostatek cenově dostupného a kvalitního sociálního bydlení ani jeho negativní sociální dopad a do roku 2023 není plánovaná žádná revize.** Rovněž se předpokládalo, že regionální sociální rozdíly budou řešeny koordinovaným přístupem v rámci strategie RESTART. **Avšak provádění sociálních aspektů bylo v důsledku chybějící politické podpory omezené.** Pro sociálně-ekonomickou **integraci sociálně vyloučených osob jsou potřebné rovněž další investice, včetně investic do potravinové a základní materiální pomoci**

Významnou překážkou pro zaměstnanost je **zadluženost.** Je vysoká v regionech s největším podílem osob s nízkou kvalifikací. V roce 2017 byly vůči 830 000 osobám vydány **exekuční příkazy (9,7 % osob starších 15 let).** V některých regionech, např. **v Ústeckém kraji, přesahuje tato míra 20 %.** To může vést k vysokému výskytu nehlášené práce. Při nástupu do řádného zaměstnání je většina mzdy zadržována a vyplácena věřitelům, což pracovníky finančně motivuje k tomu, aby svůj příjem nevykazovali. Na straně

zaměstnavatelů zvyšuje vyřizování žádostí věřitelů administrativní zátěž a snižuje motivaci k řádnému zaměstnávání

D. Investiční pokyny k financování politiky soudržnosti v období 2021–2027 pro Českou republiku

Politický cíl č. 5 – Evropa bližší občanům díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje městských, venkovských a pobřežních oblastí a místních iniciativ

Podporovat transformační úsilí se zvláštním zaměřením na regiony procházející procesem hospodářské restrukturalizace, na které se v současné době vztahuje iniciativa týkající se transformace uhelných regionů, kterou na národní úrovni představuje strategie orgánů České republiky nazvaná „RE:START“.